

וקראת לשבת ענג

אמור כג, ב-ג

מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש.

רמב"ן שם

מקראי קדש, שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותו ... בכסות נקיה, ולעשות אותו יום משתה, כמו שנאמר בקבלה (נחמיה ח, י) לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ... כי קדוש היום.

ישעיה נח, יג

אם-תִּשָּׁבַע מִשְׁבַּת רִגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קִדְּשִׁי, וְקִרְאָתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג, לְקִדּוֹשׁ ה' מְכַבֵּד, וְכִבְדָּתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, מְמַצֵּא חֲפָצֶךָ, וְדִבֶּר דִּבְרִי.

ספרא אמור פי"ב

מקרא קדש קדשהו, במה אתה מקדשו, במאכל ובמשתה ובכסות נקייה.

שוע"ר סי' רמב

א שני דברים נתפרשו בשבת על ידי הנביאים והם כבוד וענג שנאמר וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד ועיקרן מן התורה שהשבת הוא בכלל מקראי קדש שנאמר וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש וגוי' ומקרא קדש פירשו חכמים לקדשו ולכבדו בכסות נקיה ולענגו בענג אכילה ושתיה ויש אומרים שמקרא קדש הוא לקדשו באיסור עשיית מלאכה אבל הכבוד בשבת ויו"ט והענג בשבת הן מדברי סופרים (אבל הענג והשמחה ביו"ט במאכל ומשתה הוא מן התורה כמו שיתבאר בסימן תקכ"ט) ומכל מקום צריך להזהר בהם מאד שחמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה וכל המענג את השבת שכרו מפורש בקבלה אז תתענג על ה' וגוי' ובדברי רז"ל שמוחלין לו על כל עונותיו וניצול מדינה של גיהנם.

ב במה מענגו בימי חכמי הגמרא היו מענגין בדגים גדולים ובתבשיל של תרדין שמאכלים אלו היו חשובים ענג בימיהם וכל מקום ומקום לפי מנהגו יענגוהו במאכלים ומשקים החשובים להם ענג.

ואין חיוב לאכול בשר ולשתות יין בשבת אלא לפי שמן הסתם יש לרוב בני אדם ענג באכילת בשר יותר מבשאר מאכלים ובשתיית יין יותר מבשאר משקים לכך יש להם להרבות בבשר ויין כפי יכלתם והשגת ידם.

י זכור את יום השבת לקדשו וגוי', דרשו בית שמאי שתהא זוכרו מאחד בשבת, שאם נזדמן לך חלק יפה תהא מתקנו לשבת. ואמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כיצד מצא בהמה נאה לוקחה ואומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה לוקחה ומניחה לשבת, ואוכל את הראשונה בחול, נמצא אוכלה לזו כדי שהיפה תאכל בשבת ... ואף הלל מודה שכדברי בית שמאי יותר נכון לעשות.

קונטרס אחרון סי' רמב

(א) בכלל מקראי כו'. בלאו הכי נמי משמע, מדאיכרי קודש ואתיא במכל שכן מיו"ט. וכן מוכח מפרש"י על פסוק זכור וגוי' שפירש כבית שמאי, מכלל דלכבדו במנה יפה הוא מדאורייתא, משום דקודש הוא לקדשו במאכל כו'.

(ד) מי כתיבי דגים באורייתא, וגם מדרבנן אין טעם בדרך הנגלה שיתקנו דוקא דגים, ומה שהזכירו דגים בגמרא בכמה מקומות היינו למצוה מן המובחר.

שוע"ר סי' תעה

לב ואף שביו"ט חייב לאכול פת ... מכל מקום יכול לאכול פת שנילושה במי פירות שהיא מצה עשירה ... אבל לחם עוני אין צריך לאכול אלא בלילה הראשון בלבד.

שוע"ר סי' תקטט

ג איזה עונג זה שאמרו חכמים שחייב אדם לאכול בכל יו"ט ב' סעודות אחת בלילה ואחת ביום בשחרית. ד ועיקר הסעודה הוא הלחם אשר הוא אוכל לפיכך צריך להזהר שיאכל בכל סעודה פת יותר מכביצה מעט שעד כביצה נקרא אכילת עראי

שוע"ר סי' תרלט

יז-ט ביום טוב ובשבת שהוא בתוך החג שחייב לאכול פת יותר מכביצה ... אם ירדו גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית ... אבל בלילה הראשונה של חג דהיינו ליל ט"ו בתשרי צריך לאכול בתוך הסוכה אפילו בשעת הגשם ... לפי שאנו למדין בגזרה שוה מחג המצות ... ויש ... אומרים שבכל סעודות שבת ויו"ט אין צריך לאכול פת רק כזית, ואם כן ביו"ט ושבת שבתוך החג אם ירצה שלא לאכול רק כזית ולאכלו חוץ לסוכה הרשות בידו. ודבר זה אנו למדין בגזירה שוה מחג המצות שחובה לאכול בסוכה בלילה הראשונה.